

Kritika

Személyek: Bakos János párttitkár, 32 éves
Ócsai Imre központi előadó, 40 éves
Börcsök Gábor káderes, 60 éves
Anna, óvónő, 22 éves
Kalocsai, üzemi munkás, 29 éves
Sárkány, üzemi munkás, 30 éves
Asszony, 38 éves
1, 2 munkás

I. kép.

Szín: Kéttablakos kis szoba. Az egyik ablak a hátulsó, a másik a baloldali falon. A hátulsó egy emeletes épület teteje látszik, a baloldali parkírozott gyárudvaron. A színpad baloldalán íróasztal, rajta rendezetlenül papírok. Jobboldalon két nagy öblös fotel közöttük kerek asztalka. A jobboldali falon képek. Egy ajtó nyílik jobboldalon, a színpad elülső részén. Télvégi délután, három óra tájban.

BAKOS: Na! Már igazán itt lehetnének... Rövidesen kezdeni kell a gyűlést.

ÓCSAI: *(fotelben ül)* Majd megjönnek, elvtársam.

BAKOS: *(az ablakhoz megy és kinyitja)* Az ember megfullad itt... Nem tudom, hogy miért kell fűteni ilyen melegben... Pazarolja az anyagot! Hogy nincs jobb dolga. Az embert belülről úgyis fűti a fáradtság... Egy hete alig aludtam valamit.

(Szünet.)

ÓCSAI: Legalább hét óra lesz, mire hazaérek Pestre.

BAKOS: *(az iratok között turkál)* Szerencsés ember! Kialhatod magad!

ÓCSAI: Nahát, azért még lesz előtte egy kis munkám.

BAKOS: *(Órájára néz)* Már itt kellene lenniök. *(Ingerülten)* A pontatlanságot tűröm legkevésbé... Ha te ideértél Pestről pontosan, ők is idefáradhatnának a szomszédból.

ÓCSAI: *(tréfásan)* De én előadok!

(Börcsök be.)

BÖRCSÖK: Szabadság elvtársaim!

BAKOS: Te veled beszéltek telefonon?

BÖRCSÖK: Kik?

BAKOS: Hát a honvédségtől a film miatt. Ne légy ennyire értetlen.

BÖRCSÖK: *(szünet után)* Velem beszélt, én voltam itt, mikor telefonált.

BAKOS: Ne beszélj mellé!

BÖRCSÖK: Fél háromra mondták.

BAKOS: Miért nem mondtál negyed hármat... Annak a bolond fűtőnek meg mondd meg, hogy máskor ne pazarolja ennyire az anyagot. Takarékosság van, ha nem tudnátok.

BÖRCSÖK: Nem vág mindenhova a nap!

BAKOS: *(oda sem figyel)* A fené a dolgukat, már igazán jöhetnének...

ÓCSAI: *(váratlanul)* Ugyan elvtárs! Fölösleges idegeskedni. Nálunk minden megtörténik időben.

BAKOS: Köszönöm szépen. Azt azért mi is tudjuk, hogy a terv nem enged lazaságot.

FIÚ *(sietve be)* Megjöttek a-honvédségtől...

BAKOS: Na végre. Szerelik már a gépet?

FIÚ: Hát... épp ez az... Gépet nem hoztak.

BAKOS: Nem hoztak?

FIÚ: Azt mondták... A hadnagy bajtárs...

BAKOS: Ne dadogj.

FIÚ: Úgy tudták, itt van.

BAKOS: Úgy tudták? Ugyan kicsodától?

BÖRCSÖK: *(kis szünet után)* Én mondtam. Van is!

BAKOS: De szét van szedve!... Szaladj, azt üzenem, hozzák ki azonnal az övékét, mert én nem tudom, mit csinállok.

(Fiú ki, utána szünet, Bakos többször Börcsökre néz.)

BAKOS: Tudod te azt, Börcsök elvtárs, hogy ha most később kezdünk, azért felelned kell! Egy káderesnek tudnia kellett volna, hogy a gép szét van szedve. Ha most miattad várakoznak, romlik a hangulat, a kongresszusi felajánlások meg nem lesznek olyan jók. Még a Nép-gazdaságot is megkárosítod... Ez felelőtlenység! Az illet, nagyon jól tudhatod, hogy nem tűröm. Éppen te csinálisz illet! A káderes! Nem tűröm, na!

ÓCSAI: De elvtárs, még nem történt semmi hiba.

BAKOS: De történhet! Szóval nem tudtad, hogy a gép szét van szedve, Mi? Egy káderesnek mindent kell tudnia. Erre is én tanítalak?

(Szünet. Utána bosszúsan.) Ugyan ne állj itt úgy, mint egy csendőr előtt. Hát mi vagyok én? *(Sétál.)* Már mondtam egypárszor, hogy nem vagyok hóhér. Úgy látszik, ti azt hiszitek. Nem azért vagyok itt, hogy akárkit is kivégezzek. Azt hiszed, nekem gyönyörűség, hogy így látlak?... Na, Börcsök, elvtárs... Őszintén mondom, sokszor nekem is kellemetlen, hogy így néztek rám... Hát miért van ez? kemény harc folyik itt!... Nem, hát akárhogy is, itt nem lehet félrelelni. Neked sem, értsd meg, Börcsök elvtárs!

(Fiú be.)

FIÚ: *(félénken)* Bakos elvtárs...

ÓCSAI: Szabad nekem is szólni? Ez természetesen igaz, de azért... nem lehet egészen így.,, Mondom igaz, de...

BAKOS: *(Szerényen, de határozottan.)* Ez, azt hiszem a mi belső ügyünk.

ÓCSAI: Mondom, nem kell félreérteni...

(Szünet.)

FIÚ: *(félénken)* Bakos elvtárs... *(Bakos ránéz.)* Már félig összerakták a gépet. Van itt egy tizedes, az olyan ezermester, amelyet még...

BAKOS: Na! Hol vannak?... Hol a hadnagy bajtárs?

(Fiúval ki, utána szünet. Börcsök zvartan sóhajt egyet, aztán Ócsaira néz, aki lassan rágyújt.)

ÓCSAI: Mindig ilyen ideges?

BÖRCSÖK: Azt hiszi, szentírás, amit beszél.

ÓCSAI: Nem lehet neki ellentmondani? Vagy hogy?

BÖRCSÖK: Nem igen szeretek erről beszélni... Nem szeretem a panaszkodást. Az vénasszony szokás. Meg a siránkozás is. Ha öreg vagyok is, de vénasszony azért nem vagyok.

ÓCSAI: Öreg csatár lehet már maga, mi?

BÖRCSÖK: *(elmosolyodik)* Nem azért mondom, de egyesek még csak totyorogtak, mikor engem már a csendőrök vertek... De hát ez nem érdem... Kötelesség volt a mnukástársaimmal szemben...

Most meg csak hagyjuk, hogy kiabáljon velünk.

ÓCSAI: De miért nem keményebb akkor, öreg? Bolsevik módra kell

fellépni. Ha másként nem megy, oda kell verni az asztalra. Csak úgy durranjon... Ne sajnálja az öklit maga se...

BÖRCSÖK: *(sóhaj).* Lenne csak vele minden nap... Nem úgy van az. Úgy nagyban egyszerűnek látszik... De mikor, meg hol? Egyszer az van a szobában, máskor meg... mindig van itt valaki. Meg aztán azt hinné, hogy nem is tudom ezért van, vagy azért... Mást mindent megcsinálunk. Beszélgetek az emberekkel... Egyszer falun voltunk agitálni. Ott is valami disznóság volt. Az egyik fiatal elvtársam nekiállt kakaskodni, hogy csapjatok az asztalra, miért van taggyűlés világon, így meg úgy... De az is csak ott jártatta a száját... Itt hallgat, mint egy csuka.

ÓCSAI: Nézze, hát ezt maguk tudják. De jegyezze meg, öreg, hogy maguk is felelősek mindenért. Igenis mindenért!

(Bakos be, megáll, rájuknéz: Azután Ócsainak, Börcsökre mutatva.)

BAKOS: Nem érdemes vele vitatkozni... Hidd el, nem érdemes. *(Asztalához megy.)* Valóban ügyes fickó ez a tizedes. Úgy jár a keze, mintha villany rángatná... Hogy micsoda embereket nevelnek ott mostanában... Látod, oda kellene elmenned neked egyszer, Ócsai elvtárs...

ÓCSAI: *(nevet)* Neked se ártana... De... azért másutt is nevelődhetnek az emberek.

(Szünet. Bakos nevét, cigarettát keres a zsebében. Közben az ajtó felől lábdobogás, suttogás hallatszik. Bakos odamegy és kinyitja. Be Kalocsai és Sárkány.)

KALOCSAI: Szabadság!

BAKOS: Mit sustorogtok itt, miért nem lehet rendesen bejönni?

BÖRCSÖK: Nem sustorogtak, csak biztosan azon vitatkoztak, ki jöjjön előre.

BAKOS: Az én szobámba, úgy tudom, mindenki nyugodtan bejöhet... Na tessék., Vagy persze... Én hívattalak titeket, Na igen, Az ember sokszor feledékeny ebben a sok munkában... Üljetek már le! *(Sárkány leül a szabad fotelbe. Kalocsai állva marad.)*

BAKOS: Jó, hogy itt vagy, Börcsök elvtárs. Több szempontból jó. *(Az álló Kalocsához.)* Neked nem jelent semmit a pártkongresszus?

KALOCSAI: *(zavartan)* Dehogynem. Miért ne jelentene sokat?

BAKOS: *(Felvesz egy papírlapot az asztalról).* Hát mit ajánlász te föl? Hogy pontosan eljársz a gyűlésekre, de hogy többet termelsz a kongresszus tiszteletére, azt nem! Ezt... úgy tudom, eddig is meg kellett tenned... Vagy nem jártál a gyűlésekre?... *(Börcsökhöz)* Járt pontosan?

BÖRCSÖK: Hát... Ki tudná ezt ennyi embernél mind fejbentartani.

BAKOS: Már ezt se tudod/ Mindent én tartsak számon?... *(Kalocsaihoz)* Nézd... Neked a felszabadulás nem adott semmit? Nem kell rettegned az emberektől... Nem vagy senkinek kiszolgáltatva... soroljam még. Gondold meg, hogy mivel tartozol a Pártnak!... *(Sárkányhoz).* És te is. *(Járkálni kezd az asztal mögött.)* Nagyon jól tudjátok, hogy a felelőtlenséget nem tűröm. Ezt megyétek tudomásul! *(Ócsai lassan feláll, az ablakhoz megy és becsukja.)*

ÓCSAI: *(az ablakban áll)* Már hideg van... És... így még nagyobb a pazarlás.

(Szünet).

KALOCSAI: Akkor mi megyünk... *(Indul).*

BÖRCSÖK: Várj csak, Jóska...

(Szünet, Kalocsai megfordul, Börcsökre néz.)

KALOCSAI: Tessék, Börcsök bátyám.

BÖRCÖK: Azt akarom mondani... Szóval, hogy... sietnénk mi azzal a szocializmussal. A fiad is jobban tanulhat majd akkor... már az egyetemen, ... Vésd ezt jól az eszedbe.

KALOCSAI: (Előbb Bakosra néz, aki összehúzott szemmel áll, aztán Börcsökre). Tudom én ezt... Nagyon is jól tudom.

SÁRKÁNY: Azért... ne féltsen minket, Börcsök bácsi. (Keményen,) Szabadságl!

(Sárkány, Kalocsai ki. Szünet.)

ÓCSAI: (az ablakhoz áll.) Kurtán elintézted volna te ezeket, Bakos elvtárs.

BAKOS: (Gondolkozva). Igen. Szerettem mindig az mondani, hogy nem vagyok bürokrata.

ÓCSAI: (elneveti magát) Hát az nem...

BAKOS: (Börcsök felé) Én mindenem így kívül vagyok — mint most? (mutatja). Ott egy kör, aztán itt egy kör... De hát hogy van ez?... Miért?...

ÓCSAI: Hát most viccelni akarnék, azt mondanám, hogy hang kérdése.

BAKOS: Hang? (Börcsöknek) Te... te mit mondasz..., miért?

BÖRCÖK: Én... Vajjon mit szólhatnék én?... Az öreg kádeges. Aki semmit se tud a fejében tartani... Ugyan mit... Csak azt, hogy most már elkészünk a gyűlésről.

Függöny.

II. kép.

Szín: Kultúrterem előtti kis helyiség. A színpad jobb oldalán, hátul, ajtó nyílik a terembe. Az ajtó mindkét szárnya nyitva van. Baloldalon, hátul lépcső vezet le. Elöl ajtó nyílik a párttitkár szobájába. Ahogy felmegy a függöny, több ember áll a kultúrterem ajtajában, majd egyik-másik elindul, lemegy a lépcsőn.

1. MUNKÁS: Azért igaza van az öreg Börcsöknek. Ilyen felajánlást is kell tenni... Miért ne lehetne mindenki olyan, mint ő? Az előbb is azt mondja a Kalocsai Jóska, hogy letolta Bakos, azért, mert azt vállalta, hogy pontos lesz. Még jó, hogy most felállt az öreg. Tisz-tára szerencse.

2. MUNKÁS: Majd lekapja őt is... (nevetve) Nem kell attul félni.

(A kultúrterembe figyelnek. Onnan zaj hallatszik majd erős taps.)

2. MUNKÁS: (Nyujtogatja a nyakát) Mi az?

ASSZONY: Anna, az óvónő. Azt vállalta, hogy megmagyarázzák a gyerekeknek, mit jelent a pártkongresszus.

1. MUNKÁS: Ez is beadott Bakosnak. Rendes lány ez az Anna.

2. MUNKÁS: (Lábujjhegyen) Mi van?... Ide is szerelhettek volna egy hangszórót.

(Az asszony mond valamit, de elnyeli a zaj. Egyszerre többen jönnek ki, nők, férfiak, öregek, fiatalok, vegyest. Az egyikhez odacsatlakozik az 1. munkás, s lemegy velük a lépcsőn. Ismét egy csoport jön ki, végül Kalocsai. A 2. munkás odamegy Kalocsaihoz.)

2. MUNKÁS: Azért nem hittem volna, hogy még többet vállalsz... *(nevetve.)* De hogy pontos leszel a gyűléseken, az megint benne volt.
KALOCSAI: *(a lépcső felé megy, 2. munkással)* Nem az a fontos, hogy egyesek mit csinálnak... Igazán nem a Bakosnak tettem vele szíveséget

(Ahogy a lépcsőhöz érnek, megjelenik jobbról Ócsai és Börcsök. Ócsai nagykabátban van, utrakészen. Nyomukban még szivárognak az emberek.)

ÓCSAI: Nagyon türelmesek vagytok, Börcsök elvtárs... Persze tudom, hogy nehéz, de... rajtatok is van felelősség... Oda kell ütni az asztalra... vagy élni azzal a kemény kritikával.

BÖRCSÖK: Hát igen... Azt kellene... Azaz, hogy... akkor ott lennénk, ahol ő. Meg aztán nem is mindig ilyen. Az előbb is...

ÓCSAI: Nem szabad puhának lenni.

(A titkár ajtaja előtt állnak, amikor elmegy előttük Anna.)

BÖRCSÖK: Álljon már meg kedvesem... Nagyon jól tette, hogy hozzászólt... *(Ócsaihoz.)* Milyen jó most gyereknek lenni. Miket magyaráznak nekik már ilyen kis korukban!... Mi bezűg: „Eriggy innen, nincs több kenyér“...

ANNA: Ó, Börcsök bácsi. Miért nem jön le többet hozzánk? Sokszor kérdik a gyerekek, mi van a nagybajuszú bácsival. Ó, ha úgy ismerné őket, mint én... Megértik ám, hogy mi a Párt! *(Hirtelen Ócsaihoz.)* Képzeld csak elvtárs... Egyszer azt mondja az egyik, hogy esle látta Rákosi elvtársat. Mondom neki, nem lehet az, Laci, Pesten van ő. De a gyerek egyre csak erősíti.

BAKOS: *(Hirtelen be a kultúrteremből.)* Mit csináltál te, Ócsai elvtárs?

ÓCSAI: Mit?

BAKOS: Ez az egész beszéd a levegőben lógott. Össze kellett volna kapcsolni Koreát a pártkongresszussal... Mintha az független lenne mindentől.

ANNA: Miért, Bakos elvtárs? Nagyon érdekes beszámoló volt.

BAKOS: Na jó, jó. Te csak játsz a gyerekekkel. *(Kényszeredetten mosolyog.)* Nem kell minden szóba belekapaszzkodni.

ÓCSAI: A hallgatóság, úgy látszik, velem ért egyet és nem veled.

BAKOS: Anna még nem az egész hallgatóság. De különben is nem erről van szó... Ezt neked csak úgy mellékesen mondtam. Főként Börcsök elvtársról lesz szó.

ANNA: Börcsök bácsiról.

BAKOS: Pontosan! Tudom, hogy ő a ti...

HANG: *(a kultúrteremből)* Bakos elvtárs... Gyere azonnal!

BAKOS: Várjatok.

HANG: Nem lehet, gyere azonnal! A hadnagy bajtárs vár a vetítőgépnél.

BAKOS: Eh! *(Elfordul és kiset.)*

(Hosszabb szünet. Börcsök sétálni kezd.)

ANNA: *(Előbb Ócsaira, azután Börcsőkre pillant)* Mit akar magával, Börcsök bácsi? *(Csönd, aztán Börcsök mellé lép.)* Mit csinált, Börcsök bácsi?

ÓCSAI: Semmit... egyáltalán semmit. Furcsa... Furcsa ember ez a Bakos. Azért őszintén szólva, nem egészen értem.

BÖRCSÖK: *(Szünet után komolyan)* Most miért nem vágtaal az asztalra, Ócsai elvtárs?

ÓCSAI: *(Gondolkozva)* Ezt ne várd tőlem. Nektek kell a sarkatokra állni
Én nem tartozom ide.

ANNA: *(zavartan néz egyikről a másikra, majd lehajtja a fejét)* Ez igazán
szörnyű... Az ember mindig azt hallja, hogy „Mindig csak üvölt az
a Bakos“... Pedig olyan rendes ember lenne. Annyit dolgozik, meg
annyit törődik ezzel az üzemmel... Igazán csak a gyárnak él.

BÖRCSÖK: De nem az embernek... Ez a baj kislány. *(Megindul Ócsai
felé)* Nem látja az embert... Pedig hát ő... *(Elhallgat).*

ANNA: *(halkan)* Menjen el, Börcsök bácsi. Holnapra talán elfelejti.

BÖRCSÖK: Ezzel nem megyünk sokra.

(Szünet.)

ANNA: Igaz...

BÖRCSÖK: Át kell esni rajta, mint a hidegvízen.

(Kintről beszéd hallatszik, odanéznek. Bakos be.)

BAKOS: Te még mindig itt vagy Ócsai elvtárs? Így csak kilencre érsz
haza.

ÓCSAI: Igaz. De az ember elbeszélget olykor. Na, megyek... *(Börcsök
felé)* Hát elvtársak... *(Keményen kezétfog Börcsökkel)* Szabadság!
(Ki.)

(Szünet. Bakos sétál, megáll, Börcsökre néz.)

BAKOS: Nézd Börcsök elvtárs, én jóakarattal figyelmeztetni akarlak
téged arra, hogy, amit akartál, helytelen. Döntően helytelen.

BÖRCSÖK: *(csendesen)* Miért?

BAKOS: Hogy lehet valakinek felajánlani azt, hogy a kongresszus tisz-
teletére változtatja meg viszonyát az emberekhez?... Ez kampány...
Ilyesmit pedig nem lehet kampányban csinálni...

BÖRCSÖK: Nem is úgy...

BAKOS: Akkor hogy? Vedd tudomásul, hogy ezt nem lehet. Ne is erő-
szakoskodjál... Az utóbbi időben úgyis bogaras vagy! Ma is majd-
nem elkéstünk a te felelőtlenséged miatt. Semmire se figyelsz, vak
vagy, azt se tudod, mi van az üzemben. Tőled akár felfordulhatna
az egész... Pedig dolgozni kell! Mit gondolsz a szocializmus építése
szórakozás?... Azt hiszem, öreg vagy már ilyen felelős funkcióba.
Lásd be, hogy kiöregszik egyszer az ember... Én tisztellek-becsüllek
téged, Börcsök elvtárs, de a lazaságot nem tűrhetem... Hogy szá-
mólok el, ha a Párt megkérdézi?... És ez a mai felszólalásod...
Napi két óra „viszonyjavítás“. Ezt akartad ugye? A termelés az
semmi! Az emberek legyenek kényelmesek! *(Hangosan.)* Az ilyet
nem engedem. Értsd meg! *(Kiabál.)* Ez felelőtlenség!

*(Hosszabb szünet. Bakos sétál, rágyújt. Távolabbról visszafordul és nézi
Börcsököt.)*

BAKOS: Már megint, hogy állsz itt? És egyáltalán, miért álltok előttem
mindig úgy, mintha valami lenne a nadrágotokban. *(Dühösen)* Ne vágj
ilyen bűnbánó szemet! Az embert a munkájából lehet megítélni, nem
pedig a bűnbánó szeme után: *(Eléje lép)* Érted, Börcsök elvtárs?
a munkája után!

ANNA: *(Csendesen)* Te most azt hiszed, hogy igazad van, ugye?

BAKOS: *(Ingerülten feléje lép, aztán vissza)* Hm... Ne nézd csak. A vé-
gén majd kiszül, hogy buta vagyok. És az óvónéni egy nagy böl-
csesség!

ANNA: Nem vagyok bölcsesség, de ezt igazán nem lehet csinálni.

BAKOS: Mi az, máma engem mindenki leckéztetni akar?

ANNA: Nem leckéztetni...

BAKOS: (*Hangosan*) Eddig is tudtam, mit csinálok, ezután is tudom. Kényelmeskedni akartok, mint a kispolgárok. Azért van az egész! Tudom nagyon jól. (*Még hangosabban*). De végyétek tudomásul, ezt nem engedem.

ANNA: Légy szíves, ne kiabálj...

BAKOS: (*tovább is hangosan*) Amig én itt vagyok, nincs lazaság. Ezt mindenkorra jegyezzétek...

ANNA: (*közbekélt*) Elég, Bakos elvtárs! Ne ordíts itt!

BAKÓS: Te se ordíts!

(*Mereven egymás szemébe néznek, aztán Börcsök feléjük lép.*)

BÖRCSÖK: Ugyan... ugyan, ne veszekedjete, kedveskéim... Hogy miért is nem lehet az embereknek szeretetben élniök... Miért kell most is veszekedni... Pedig te tudhatod, hogy milyen volt a mi életünk. Csak a gondok tekeröztek ránk, mint a folyondár... Mikor a csuklómnál fogva fölakasztva kínoztak a csendőrök, arra gondoltam, hogy milyen napsugaras lesz a jövőnk... Hogy fogjuk szeretni egymást, mint az igazi testvérek, vagy barátok. Megértéssel, gondosan segítsük a másikat... És már itt van, János! Hát nem látod, hogy ebben van a mi erőnk?... Mert a szeretetre is kiehézett ám a munkásosztály. Mennyi szeretetben volt részünk, mi?... Régi már ez az éhség, nagyon régi... Ez a baj, kedves fiam, nem látod a mi szeretet-erőnket... Pedig ez olyan, mint a szíj, úgy köt össze és úgy mozgat minket...

(*Hosszabb szünet. Anna tenyerébe támasztja arcát. Majd ránéz Börcsökre*)

ANNA: Most lehet, hogy megharagszik rám, Börcsök bácsi... Ez szép de ezzel a szeretettel nem sokra megyünk... Az igaz, hogy szeretetre is vágyunk, de... mit gondol, mit mondott volna magának Bakos elvtárs, ha most nem ordítózunk egymásra. Ha most maga áll velem szemben... ezzel a szeretettel?... Na feleljen csak... Mit mondott volna?

BÖRCSÖK: (*vonakodva*) Semmit... Már akartam ezt mondani, rég bennem van... De sose sikerült.

ANNA: Na látja, beleszorította magába... Ha meg kimondja, úgy magára ordít, mint rám.

BAKOS: Azért nem kiabálok lépten-nyomon.

ANNA: (*hirtelen feléjefordul*) De igen... Ha nem meri neked senki se megmondani, majd én megmondom!... Mit hall az ember egész nap? Ezt meg ezt toltá le a Bakos, annak meg úgy „megmagyarázta“, hogy örült, ha odább állhatott... Félnék tőled az emberek, a hideg rázza őket, ha hozzád kell menni... Hát miért van ez?... Igenis változnod kell. Persze nem napi kétórát... Sokat változni... (*Börcsökre néz, aztán vissza*). Valahogy össze kellene gyúrnunk benneteket. Innen a szeretetet, innen meg az erőt.

BAKOS: Félnék tőlem az emberek?... Komolyan mondod ezt?

ANNA: Az ilyesmivel nem lehet viccelni.

BAKOS: (*pár lépést tesz*) Te is így látod Börcsök bácsi.

BÖRCSÖK: Én...

BAKOS: Mondd csak meg nyugodtan.

BÖRCSÖK: Az biztos, hogy nem igen szeretnek veled találkozni.

ANNA: Látod, Bakos elvtárs? És kérdezz meg akárkit, ha őszinte, ezt válaszolja.

BAKOS: Ezt azért nem értem... Félnék tőlem... Hát ezért van a két kör? Ti is egy kör, én meg egy kicsi?... Dehát én mindig csak jót akartam.

ANNA: A jót lehet kétféleképpen akarni. De csinálni... csak egyféleképpen.

BAKOS: Pedig higyjétek el, én is vágyom arra a szeretetre. Hogy úgy nézzenek rám, ahogy rád Börcsök bácsi... Mert azért látom én... Azt hiszitek, engem selyempaplanba takartak gyermekkoromban? Egyszer verekedtem egy úri gyerekkel. Bevertem a fejét egy kövel... Az apja csúnyán megpofozott, hogy eleredt az orrom vére... Csak úgy csorgott... Ragadós lett az én véremtől a ruhám... Anyám mégjobban megvert otthon, hogy csak bajt csinálok neki... Még most is tisztán emlékszem az egészszre. Még most is látom az anyám szemét... Még sohasem beszéltem erről senkinek...

ANNA: A feleségednek csak... (Elhallgat).

BAKOS: (Szünet után) Neki se... Szégyeltem... Pedig milyen jó most erről beszélni... És azóta küzdöttem azért, előbb öntudatlanul, később öntudatosan, hogy az emberekben ne legyen az a tehetetlen kiszolgáltatottság, mint az anyámban... És azt hittem minden kis hiba ezt segíti visszahozni... Ezért kiabáltam és ezért nem... szóval ezért kiabáltam.

ANNA: Az emberekkel törődni kell... Te, Bakos elvtárs, mi lenne, ha mi is csak kiabálnánk a gyerekekre? Oda mernéd adni a fiad? Hogy nevelnénk akkor őket?

BAKOS: Anna! Te most felnyitottál előttem valamit. (Hosszan Annára néz. Azután melegen) Köszönöm ezt nektek.

BÖRCSÖK: Nekem? Nekem ne köszönj semmit... Az én szeretetem beleesett a kútba. (Anna felé int.) De... neki igen, Ő az igazi bolsevik!

Tolnai Péter

László Ibolya

Így élni jó...

A föld fölé jött rég a nap,
és fény sűrög a lomb alatt,
és lányok dala döngicsél,
mint fák kontyán a buksi szél,
és cséplőgép ont friss magot,
dúsan heverő asztagok
Érett színével jön elénk
sok munkás napunk béreként
mint áldott asszony: a vidék,
Haja aranyló, szeme kék.
Dala, dalunkkal egybeforr,
kévét ölel és így dalol:
Zizzenve hullnak a szemek,
szemünk, a szánk, szívünk nevet,
azt dobantja a dobtorok,
ami a légben fent lobog
messzirelátszón: élni jó,
ha termelhet a dolgozó,
ha egyemberként harcban áll,
ha váll mellé feszül a váll,

ha egy a hangja, azon szól,
Pártunk szavát ha érti jól.

A tágas téren keszkenők
pirosa int: még est előtt
elfogy a kévék halmaza,
s boldogan megyünk majd haza.
zsákok hevernek duzzadón,
mint gyerkőcök a langy napon,
a gép liheg, a gép dohog,
oly falánk ma a dobtorok.
Kis kamaszszellő hempereg
homlokukon, hol gyöngy pereg
a kenyérért, mely puha, jó,
mint anyánk száján csöppnyi szó,
a békéért, mely éltetők,
építő kedvünk és erőnk.

Leányok dala döngicsél,
mint fák kontyán a buksi szél,
ezt zúgja szív, ezt mondja szánk:
így élni jó, mert van hazánk!